

# Dariusz Makieła

---

## Kronika : 34 Zjazd Niemieckich Historyków Prawa, Würzburg, 8-12.9.2002 r.

---

Kwartalnik Prawa Publicznego 3/3, 345-348

---

2003

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

### **Kronika**

## **34 Zjazd Niemieckich Historyków Prawa, Würzburg, 8–12.9.2002 r.**

W dniach 8–12.9.2002 r. w Würzburgu odbył się 34 Zjazd Niemieckich Historyków Prawa. Zorganizowany został on przez Wydział Prawa Julius-Maximilians-Universität w Würzburgu, uświetniając 600-lecie powołania zasłużonego dla nauki niemieckiej uniwersytetu. W roli bezpośredni organizatora i gospodarza spotkania wystąpił Profesor Dietmar Willoweit, dyrektor Instytutu Historii Prawa Niemieckiego i Bawarskiego, czołowa postać nauk historyczno-prawnych w Niemczech. Sale odrestaurowanego pieczołowicie Starego Uniwersytetu, będącego siedzibą fakultetu prawnego, były zasadniczym miejscem obrad.

Zjazd zainaugurowany został w niedzielę, 8 września, w Sali Cesarskiej słynnej rezydencji biskupiej w Würzburgu, powitaniem Prezydenta Uniwersytetu w Würzburgu, Prof. Dr. Dr. h. c. mult. Prof. h. c. Theodora Berchema oraz Dziekana Wydziału Prawa, Prof. Dr. Horsta Dreiera. Pierwszy wykład, zatytułowany „Prawo azylu w antyku”, otwierający zjazd, wygłoszony został przez Prof. Dr. Ulricha Sinna z Würzburga.

Zasadą przyjętą w czasie zjazdu było prowadzenie obrad plenarnych do południa, a następnie w godzinach popołudniowych, w tematyce wyodrębnionych sekcjach. Pierwszego dnia w czasie obrad plenarnych swoje referaty wygłosili Prof. Dr. Rolf Knütel z Bonn (W sprawie metody prawników rzymskich) oraz Prof. Dr. Clausdieter Schott z ZÜRICHU (Interpretacja autentyczna: między hermeneutyką a stanowieniem prawa). W pierwszej sekcji popołudniowej poświęconej tematyce niemieckim opisom prawa okresu średniowiecza, której przewodniczyła Prof. Dr. Maximiliane Kriechbaum z Hamburga, referaty wygłosili: Prof. Dr. Gero Dolezalek z Lipska (Rozpowszechnienie uczonych lub półuczonych rękopisów prawniczych w niemieckim obszarze kulturowym), Prof. Dr. Albrecht Cordes z Frankfurtu nad Menem (Uczone prawo w Hamburgu i Lubece?), Prof. Dr. Ulrike Seif z Passawy (Rzym-

sko-kanoniczne prawo spadkowe w niemieckich, średniowiecznych opisa-  
kach prawnych), Dr. Christoph Meyer z Erlangen (Prawo longobardzkie  
na północ od Alp. Niespostrzeżone wędrówki uczonego prawa  
w XII–XIV w.). W drugiej sekcji popołudniowej, zatytułowanej „Współ-  
czesność prawa”, której przewodniczył Prof. Dr. Rainer Schröder z Ber-  
lina, zaprezentowane zostały wystąpienia poświęcone projektom legi-  
slacyjnym: Prof. Dr. Klaus Marxa z Berlina (Projekt: „Sądownictwo  
karne i przeszłość NRD”), Dr. Gerda Bendera z Frankfurtu nad Me-  
nem (Projekt: „Wdrażanie nowych norm prawnych w Europie Wschod-  
niej po okresie zmian”), Prof. Dr. Matthiasa Schmoeckela z Bonn (Pro-  
jekt: „Komentarz do BGB w historyczno-krytycznym ujęciu”), Prof. Dr.  
Thomasa Vormbauma z Hagen (Projekt: „Przygotowania do historycz-  
nego komentarza kodeksu karnego”), Dr. Michele Luminati z Zurychu  
(Projekt: „Historia sądownictwa szwajcarskiego państwa związkowego”).

Następnego dnia, we wtorek, 10 września, obrady plenarne roz-  
począł Prof. Dr. Andreas Wacke z Kolonii wygłaszając referat: „Obraz  
człowieka wśród prawników rzymskich”. Po nim wygłosił odczyt Prof.  
Dr. Jan Schröder z Tybingi („Ustawa” i „Prawo naturalne” w niemiec-  
kiej teorii prawnej czasów wczesnonowożytnych”). W sesji wyjazdowej  
w Rothenburg ob. der Tauber, jedynej tego dnia, poświęconej procesom  
politycznym w europejskiej historii, przewodniczył Prof. Dr. Dr. Günter  
Jerouschek z Jeny. Zaprezentowane zostały w niej referaty: Prof. Dr.  
Udo Eberta z Jeny (Prawo karne, Prawo stanu wyjątkowego, Prawo  
wojenne: przebieg postępowania przeciwko zwolennikom Katyliny), Prof.  
Dr. Hansa Schlossera z Augsburga („Corradino sfortunato”: ofiara poli-  
tyki władzy? O osądzeniu i skazaniu ostatniego Hohenstaufa), Prof.  
Dr. Ulricha Falka z Mannheim (Polityczne procesy czarownic? Studium  
przypadku z XVII w.), Prof. Dr. Reginy Ogorek z Frankfurtu nad Me-  
nem (Strategia argumentacji w procesach politycznych. Rozważania  
prawnohistoryczne).

Ostatniego dnia obrad, w środę, 11 września, w czasie obrad ple-  
narnych zostały zaprezentowane dwa referaty: Prof. Dr. Dr. Alaina  
Wijffelsa z Leiden/Lowanium (Uczone prawo i regulacje gospodarcze.  
Niderlandzkie „wojny piwne” w XV i XVI wieku) i Prof. Dr. Klaus  
Luiga z Kolonii (Historia prawa prywatnego-bilans). Dwie sekcje popo-  
łudniowe poświęcone zostały całkowicie różnej problematyce. W pierw-  
szej, której przewodniczył Prof. Dr. Ulrich Manthe z Passawy, a doty-  
czącej praktyki prawnej w czasach antycznych, przedstawione zostały  
wystąpienia: Prof. Dr. Ralpa Backhausa z Marburga (Modyfikacje  
ponoszenia ryzyka we wspólnych przedsięwzięciach przez odmowę stro-  
ny w klasycznym prawie rzymskim), Prof. Dr. Petera Gröschlera  
z Moguncji (Przysięga w TPSulp.28–29), Prof. dr Evy Jakab z Szegedu

(*Periculum* i praktyka- Umowa o podział ryzyka w zakupie wina). Drugiej sekcji, której tematyka związana była z modernizacją porządków prawnych we wschodniośrodkowej Europie od czasów Oświecenia, przewodniczył Prof. dr Peeter Järvelaid z Tallinna. Zaprezentowane zostały w niej cztery referaty: Prof. dr Gabora Hamzy z Budapesztu (Koncepcja „*ius consuetudinarium*” w Tripartitum z Werbocy), dr Heikki Pihlajamäki z Helsinek (Sąd Wyższy w Dorpacie/Rydze – nowy rozdział wyższego sądownictwa w rejonie Bałtyku), Prof. Dr. Dr. h. c. Jürgen von Ungern-Sternberga z Bazylei (Jak poddawano się w całej Europie? Bałtyckie kapitulacje przed Piotrem Wielkim z europejskiej perspektywy) oraz Prof. Dr. Peetera Järvelaida z Tallinna (Kształcenie prawników w rejonie Bałtyku na przykładzie uniwersytetu w Dorpacie). Wystąpienie końcowe dla całego zjazdu przedstawił Prof. Dr Heiner Lück z Halle: „Drugie wydanie HRG (Handbuch der Rechtsgeschichte)”.

Zaprezentowane wystąpienia pokazywały aktualny stan kierunków badań, jak też zainteresowań katedr historyczno-prawnych w Niemczech. Przedstawiały ujęcia szczegółowe, mające za cel pokazanie indywidualnych zainteresowań badaczy, ale także ujęcia bardziej syntetyzujące, zmierzające do dokonania częstokroć ujęć bilansowych. Szereg z wystąpień związanych było z metodologicznymi propozycjami w zakresie prowadzenia nauk historycznoprawnych. W większości skupione były one na rozważaniach wokół prawa prywatnego oraz karnego, dwóch tradycyjnych i podstawowych kierunków zainteresowań katedr historycznych na fakultetach prawnych. Z jednej strony tkwiły one głęboko w refleksjach o przeszłości, z drugiej strony stwarzały pretekst do podjęcia dyskusji nad prawem dzisiejszym. Tym bardziej, że wymagającym zmian i przystosowań w rozszerzającej się i integrującej Europie.

Od lat również, ze względu na rangę niemieckich nauk historyczno-prawnych w nauce światowej, zjazdy niemieckich historyków prawa ściągają na swe obrady nie tylko gości z samych Niemiec, z licznych uniwersyteckich wydziałów prawa, jak też z krajów znajdujących się w niemieckim kręgu językowym i kulturowym: Austrii, Szwajcarii czy Holandii. Nie zabrakło jednak także badaczy z wielu innych państw, w których badanie dziejów prawa, nie tylko w powiązaniu z tradycją niemiecką, jest istotne i odgrywa znaczącą rolę, jak państwa skandynawskie (Szwecja, Dania, Finlandia, Estonia), Polska, Czechy, Węgry, a także kraje romańskie (Hiszpania, Włochy, Francja), czy wreszcie Belgia. Pojawili się również goście, i to całkiem licznie, spoza Europy (USA, Japonia). Zjazdy Niemieckich Historyków Prawa stanowią bowiem zawsze, ze względu na rozmach i towarzyszące im imprezy, doskonałe okazje nie tylko do zapoznania się z przygotowanymi na zjazd wystąpieniami, ale również do wzajemnych spotkań, kontaktów, wy-

miany informacji o tym, co dzieje się w międzynarodowym środowisku historyków wszelkich dyscyplin prawa. To również stanowiło wartość pozytywną.

*Dariusz Makiła \**

---

\* Dr Dariusz Makiła – Katedra Powszechnej Historii Państwa i Prawa, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa